

ЛІНГВІСТИЧНА ЕКСПЕРТИЗА

другий (магістерський) рівень вищої освіти

FORENSIC LINGUISTICS?

ЛІНГВІСТИЧНА ЕКСПЕРТИЗА?

ЛІНГВОКРИМІНАЛІСТИКА?

Зазвичай, нашу увагу якимось дивним чином привертають кримінальні історії, біографії маніяків, гвалтівників і вбивць. Не можна стверджувати, що ми ними захоплюємося або виправдовуємо їхні злочини. Але дізнатися побільше подробиць чомусь завжди хочеться. Нам усе це цікаво, усе нас хвилює, і це, напевно, логічно, тому що злочини, дрібні й не дуже, так чи так оточують нас щодня.

Різні гуру криміналістики — *Ян Свартвік та Джон Олссон, Малкольм Култхард і Джеймс Фіцджеральд, Тім Грант й Роберт Леонард* — багато читають. Уважно читають.

Доти, доки текст на екрані, папері або в телефоні не стане об'ємним.

Доки крізь літери й коми не почнуть проступати **кров** жертви й **хижий** вишкір злочинця.

І це не просто пафосні слова, лінгвістика вже довела свою спроможність у світі юриспруденції .

Наразі йдеться про *приголомшливо цікаву*, але досі маловідому *дисципліну*, яка вже посіла місце важливого бійця на фронті боротьби за торжество істини і правосуддя.

Знайомтеся —
ЛІНГВІСТИЧНА
ЕКСПЕРТИЗА
(лінгвокриміналістика).

Що таке лінгвістична експертиза (forensic linguistics)?

Forensic походить від латинського **forensis**, що буквально означає «перед форумом». У римські часи обвинувачувач та обвинувачуваний збиралися на форумі й обмінювалися там образами у вигляді виступів.

Хто переконливіше і красномовніше аргументував, тому й пів царства.

«**Лінгвістична експертиза** — інноваційний напрям сучасної філології, проблематика якого зосереджена **навколо питань аналізу і доказової фахової аргументації** щодо комунікативного потенціалу мовних одиниць у конфліктних текстах, наукової ідентифікації текстів різних функціональних стилів і жанрів та авторських текстів, встановлення причиново-наслідкових зв'язків та їх вербалізації в соціальній і міжособистісній комунікації, комплексу інших питань, пов'язаних із компетенцією лінгвіста-експерта в юриспруденції» (Л. Шевченко, Д. Сизонов).

До послуг лінгвістів-експертів звертаються в різноманітних ситуаціях

- Необхідно проаналізувати передсмертні записки, листи з погрозами та обра́зами, вимоги викупу, показання свідків або обвинувачених, тривожні виклики, перевірка тексту на плагіат і т. ін.
- Це може бути страхова компанія, яка хоче ідентифікувати голос шахрая і зрозуміти, чи це раптом не один з її клієнтів.
- Або співробітник великої контори, якщо йому здається, що боси збираються повісити на нього анонімки, яких він не писав.
- Або адвокат, який готує апеляцію для свого клієнта.
- Або мати, якій здається, що мова її сина-підлітка формується під впливом місцевих хуліганів, а отже, його треба негайно рятувати.

Лінгвістична експертиза усного мовлення (5 кредитів)

Орієнтовний перелік питань, що вирішуються:

1. Чи брала участь особа у досліджуваній розмові, зафіксованій на (відео) фонограмі? Якщо так, то які слова та висловлювання промовлені саме нею?
2. Чи одна й та сама особа брала участь у досліджуваних розмовах?
3. Скільки осіб брали участь у розмові, зафіксованій на фонограмі?
4. Чи є мовлення досліджуваної особи

підготовленим (завченим) чи спонтанним, непідготовленим? Чи є в мовленні досліджуваної особи ознаки озвучування тексту?

5. Чи є в мовленні досліджуваної особи ознаки імітації мовленнєвих навичок іншої людини або свідомої деструкції характерних ознак власного мовлення?
6. Чи є в мовленні особи ознаки іншої мови?
7. Чи є в мовленні особи лінгвістичні ознаки, що характеризують соціально-біографічні риси її особистості?

Авторознавча експертиза (5 кредитів)

Основним завданням авторознавчої експертизи є ідентифікація автора тексту. За допомогою цієї експертизи вирішуються ідентифікаційні завдання (щодо ототожнення особи автора тексту), а також неідентифікаційні завдання (діагностичні), що полягають у з'ясуванні умов складання тексту, фактів викривлення ознак письмової мови, місця формування мовленнєвих навичок, мови (рідної / нерідної), освіти автора документа.

Лінгвістична експертиза писемного мовлення (4 кредити)

Орієнтовний перелік питань, що вирішуються:

- 1) Які значення мають слова, словосполучення, фрази, зафіксовані в досліджуваному тексті?
- 2) Яким є об'єктивний зміст досліджуваного словосполучення, речення, тексту, групи текстів?
- 3) Чи містяться у тексті висловлювання, виражені у формі закликів до певних дій (вказати, яких саме)? Якщо так, то чи є ці заклики публічними (або який характер та форму мають ці заклики)?
- 4) Чи міститься в тексті інформація позитивного або негативного характеру щодо певної фізичної або юридичної особи?
- 5) Чи містяться в тексті висловлювання образливого характеру щодо певної особи?
- 6) Чи є висловлювання фактичним твердженням або оціночним судженням?

Семантико-текстуальна експертиза (6 кредитів)

Орієнтовний перелік типових питань та завдань, що вирішуються експертом:

1. Чи є ознаки підтекстового (або подвійного) тлумачення слів та висловлювань в усному мовленні досліджуваної особи?

2. Чи містяться в мовленні досліджуваної особи публічні заклики (висловлювання) до

певних дій (вказати, яких саме)?

3. Чи міститься в мовленні особи інформація позитивного або негативного характеру щодо певної фізичної або юридичної особи?

4. Чи є висловлювання особи є фактичним твердженням або оціночним судженням?